

Gelezen: Jesaja 56:1-2 en Matteüs 15:21-28

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Een wonderlijk verhaal, van de Kanaänitische. Zonder naam, maar later in de geschiedenis van de kerk is ze wel Justa genoemd, zij die gelooft, zij die vertrouwt. En daar gaat het ook over in het verhaal, geloven, vertrouwen. En dat vertrouwen wordt hier helemaal op scherp gezet. Dat vertrouwen van die vrouw blijkt in alle totaliteit. In alle omvattendheid.

Een wonderlijk verhaal, want dat verhaal –ik denk dat dat voor velen van ons geldt– past niet in ons beeld van Jezus. Jezus lijkt afwezig, is afwezig. Het begint met dat Jezus vertrekt, Jezus wijkt uit naar het gebied van Tyrus en Sidon. En dan klopt er al iets niet, want Jezus zegt zelf dat hij gekomen is voor de verloren kinderen van het huis van Israël, het huis van David. Wat moet hij dan in het gebied van Tyrus en Sidon? Wat moet hij daar, midden in het heidendom? Jezus wijkt uit, gaat van zijneigen weg af. Jezus doet nog meer. Hij stapt uit zijn rol van heiland voor iedereen. Zijn rol van degene die voor iedereen oog en oor heeft. Maar ook de vrouw stapt uit de rol die ze hoort te hebben daar in die cultuur. Het is voor ons nauwelijks voorstelbaar hoe grensoverschrijdend dit verhaal is. Het is volslagen ondenkbaar dat een vrouw een onbekende man op straat –en op die manier nog wel– aanspreekt. Eerst al aanspreekt en vragen stelt en later klinkt er nog eens een brutaliteit door, als je zo doordent. Jezus lijkt bot en de vrouw lijkt brutaal. Zeker in de cultuur van die dagen. Beiden stappen ze een grens over. Beiden komen ze uit een rol. In ieder geval stappen ze uit de rol die wij hen zouden geven.

Ons ego, daar hebben we het wel eens over. Ons ego, wat is dat dan... ons streven en ons kunnen en ons denken waarmee we ons eigen bestaan opbouwen, waarmee we ons eigen bestaan bewaren. Ons ego waarmee we ons een plek geven in de wereld, in het leven. Ons ego, zo zijn we iemand, zo worden we iemand en zo kunnen we dingen en zo kunnen we leven met elkaar en met onszelf en met de hele wereld. Nou, daar gaat dit verhaal volkomen aan voorbij. Ons ego voorbij. Stel je voor dat je om hulp vraagt aan iemand van wie je heel veel verwacht, die je hoog hebt en die persoon keurt jou geen woord waard. Hij ziet je niet, hij hoort je niet, in ieder geval doet hij alsof je lucht bent. Je wordt niet gehoord, je wordt niet gezien. Dat is typisch een aanslag op ons ego. Ik ga geen enquête houden, u vingers op laten steken hier, maar ik zou denk ik al weg zijn. U kunt het voor u zelf nagaan, zou ik blijven bij die mens die ik om hulp vraag, of zou ik weggaan. Ik denk dat een groot deel van ons dan al weg is. Vervolgens, het deel wat dan wel volhoudt, krijgt dan te horen: 'ik ben alleen gezonden naar het verloren deel van Israël'. Met andere woorden, jij bent een niet-jood, en daarom tel je niet mee. Jij bent –noem maar op– zwart... vrouw.... beneden modaal... oud. Allerlei redenen om groepen uit te sluiten. Je telt niet mee. Opnieuw een aanslag op je ego. Discriminatie zouden wij roepen en roepen we ook. Dat komt bij ons boven: ik ben toch niet minder waard dan die ander. Ik tel toch mee? En als het om de grote vragen van het leven gaat, dan komen hier de waaromvragen op, waarom ik, of waarom ik niet? Hier komt de jaloezie op, kijk eens wat die ander heeft. En ik dan, ben ik dan minder waard, tel ik niet mee? Nou, zeg maar een derde was al weg en van die tweederde die nog gebleven is zal nu ook wel een derde weg zijn. Dit is ondraaglijk voor ons.

En dan het volgende. 'Het is niet goed om uw kinderen het brood af te nemen en het aan de honden te voeren'. Ik denk dat de meesten dat zouden voelen als een belediging. Als een krenking. Het is in ieder geval een krenking van je ego, van het hele bouwwerk wat je opgebouwd hebt in je kinderjaren, in je jeugd, in je volwassen worden, waarmee je je handhaaft in de wereld, waarmee je de wereld ook te lijf kan. Wordt niet gezien, volslagen weg, afgewezen. Geen respect. Altijd gehouden van die ander en nou gaat die ander zo maar weg. Altijd met veel loyaliteit gewerkt en het beste gegeven van jezelf en je wordt zomaar ontslagen, het wordt niet gezien, je bent niet meer nodig. Noem maar op, waar de beledigingen zitten, de krenkingen, kwetsingen. Afgewezen.

Nu wil ik hier niet negatief doen over die egokrachten die we in ons leven opbouwen. Waarin we het gevoel krijgen dat we iemand zijn, dat we iets kunnen en dat we waard zijn. Allemaal heel belangrijk en daardoor kunnen we ook leven met elkaar. Alleen, op een gegeven moment wordt het als het ware een doel in zich. Moeten we zo nodig gehoord worden, moeten we meetellen, moeten we gewaardeerd worden en anders leven we niet meer. Zijn we ons leven kwijt, anders zijn we helemaal niks. Kun je het leven niet meer aan. Bij de grote vragen om het leven, als het gaat om het leven zelf, om het heil zoals de bijbel zegt, om de zegen, om het koninkrijk van God zoals het Nieuwe Testament zegt, om daar deel aan te hebben, om de waarheid voluit te leven, dan zullen we voorbij moeten aan die egokrachten.

Het verhaal zegt dat daar een vrouw voor Jezus komt die vraagt om hulp. En nog eens en nog eens. Zij blijft. Ik zei net, wie zou er nog over zijn na de eerste vraag, na de eerste opmerking van Jezus en wie is er nog over na de tweede en wie is er nog over na de derde. Ik schat dat we allemaal wel zo'n beetje weg zijn.

Dit pikken we niet. Dit kunnen we niet dragen. Dit hoef ik niet te nemen. Ik laat niet over me heen lopen. Ik ben sowieso niemand als ik niet gehoord word, als ik niet meetel, als m'n waarde niet gezien wordt.

En de enige die er nog staat is deze vrouw. Justa. De Kanaänitische. Ze is er nog. En ik zeg wel, ze staat er nog, maar ze ligt plat op de grond. Ze werpt zich ter aarde. Ze heeft dus geen antwoord gegeven of is niet ingegaan op al die aanslagen op haar ego. Ze heeft niet gezegd van ja Jezus, maar ik ben het ook waard om gezien te worden, ik mag er toch ook zijn, ik tel toch ook mee. U bent er toch voor iedereen. Deze vrouw ligt hier, plat op de grond, in al haar onmacht. Help me.

Ze kwam voor haar dochter. Haar dochter die door een vreselijke demon gekweld werd. Die in de ban was van machten groter dan haar eigen macht. En terwijl deze vrouw hier ligt, zegt Jezus: 'groot is uw geloof'. Groot is uw vertrouwen. Daar komt zij dus, in dat geloof, in dat vertrouwen. Dat is er, wat er overblijft van haar na al die afbreuk. Ze is en blijft aanwezig. Ja in wat? In haar kern, in haar er zijn voor haar dochter. Terwijl ze alles laat vallen. Onmacht. Plat op de grond. En ze beroept zich nergens op. Er is niets in haar aan zelfrechtvaardiging. Er is niets in haar aan bewijs dat ze toch ook wat waard is en dat ze toch ook wel eens gehoord mag worden. Misschien zelfs het besef dat ze haar dochter kan redden. Daar kwam ze voor. En daar zal ze al van alles aan gedaan hebben. Het besef dat je jezelf of de ander het leven kunt geven. Je hebt alles geprobeerd en nu ligt ze daar plat op de grond en ze zegt 'red mij'. U hebt een groot geloof, u hebt een groot vertrouwen. Zo op scherp gezet wordt dat vertrouwen. Op geen enkele manier wordt dat vertrouwen door Jezus gevoed, maar ze wordt helemaal teruggebracht bij haarzelf. Blijkbaar, zoals ze daar ligt. Ik zei net, ze ligt daar in haar onmacht. Je kunt ook zeggen, ze ligt daar in haar

kracht. Als je beseft waar ze allemaal doorheengaat, en waar ze aan voorbijgaat, wat ze verdraagt... De kracht in haar onmacht. Of misschien kan ik beter zeggen: haar aanwezigheid in haar onmacht. We hebben dat gedicht wel eens gelezen over hebben en zijn. Nou, alle hebben is hier wel verdwenen. Er is alleen maar zijn. Precies zoals ze is, onmachtig, red mij. Dat gebeurt in de ontmoeting met Jezus. Ik zoom vandaag wat in op die vrouw, maar ook Jezus is uit zijn rol gestapt. Jezus is afwezig. Jezus is uit zijn rol gestapt van 'ik help iedereen'. Kom maar hier en het is allemaal o.k.. Die rol dichten we Jezus graag toe. We gaan naar Jezus en Jezus heeft wel de oplossing. Onze eigen problemen, de wereldproblemen, Jezus helpt, Jezus redt. Ja, zo kun je zeggen, maar niet op die manier dat we in onze verlangens en behoeftent onze zin krijgen en dat zo ons ego gestreeld wordt. Jezus is niet gekomen om ons het gevoel te geven dat we meetellen of om ons gerust te stellen dat we ook wel iets waard zijn. Jezus is niet gekomen om ons complimenten te geven, een pluim op de hoed te zetten of ons over de bol te strijken.

Jezus is gekomen, in dit verhaal, op een heel afwezige manier. En zo brengt hij, met terugwerkende kracht is hij in zijn afwezigheid aanwezig, zo brengt hij deze vrouw bij haar eigen kracht, haar kern. Bij haar eigen aanwezigheid. Bij wat ze met zich draagt aan leven, red mij, red mijn dochter, hier ben ik. Het verhaal gaat verder. 'Wat verlangt zal gebeuren' en vanaf dat moment was haar dochter genezen. Dat kan ons op het verkeerde been zetten. Want nu we weten de afloop, en nu kunnen wij denken, dan gaan we dus heel veel vertrouwen en dan zal onze dochter genezen. Mijn moeder of vader, mijn partner of ikzelf, nu zal het leven op rolletjes gaan lopen, laat ik het zo maar zeggen, als ik maar vertrouw. En het gebeurt niet. Onze dochter wordt niet genezen. Misschien is dat wel de grootste aanslag op ons ego. We vertrouwen en we bidden en we vragen, en leven met open handen, en nóg gaat het niet goed. En dan begint het verhaal opnieuw en dan zou ik het verhaal kunnen herhalen. Het verhaal van de vrouw bij Jezus die haar geen blik waardig gunt. Waar onze dochter niet genezen wordt... het helpt het mij om te zien dat die vrouw haar vertrouwen kon uiten en haar geloof kon uiten los van de genezing van die dochter. Toen was die dochter nog niet genezen. Daar wist ze helemaal niets van. Het gaat erom dat zij daar ligt in haar onmacht en zich kan overgeven en vertrouwen. Leven in vertrouwen. Leven in geloof. Leven in aanwezigheid. Daar gaat het om, voorbij het inwilligen van onze wensen.

Ik begon dit verhaal met ons vertrouwen. Het vertrouwen wordt op scherp gesteld. Zo op scherp wordt het vertrouwen gesteld, ook daar waar we verder leven, met de pijn, met het verdriet, met de onvolkomenheid, met de onopgeloste vragen. Heer, hier sta ik, ik kan niet anders, in mijn onmacht.

Ik wil met dit verhaal geen enkele poging doen om Jezus te rechtvaardigen, om de woorden van Jezus te verzachten. Ik wil met dit verhaal geen enkele poging doen om de woorden van Jezus begrijpelijk te maken. Want ik denk dat als ik dat doe dat ik u en mij tekort doe, dat ik het verhaal tekort doe, Jezus tekort doe, dat ik de vrouw die voor Jezus staat, tekort doe. Bij elke poging om dit verhaal begrijpelijk te maken gaan we, u voelt dat misschien wel mee, gaan we proberen Jezus terug te trekken in die rol waar Hij nu juist uitstapt. En waardoor Hij die vrouw de ruimte geeft om te laten zien wat geloof is en wat vertrouwen is. Want dat doet Jezus. Hij geeft deze vrouw de ruimte om te vertrouwen. Te vertrouwen in haar onmacht. Zonder dat daar iets tegenoverstaat. En zo kan zij volledig haar onmacht ervaren. En toch leven.

We hebben gezongen het lied van Hanna en ik besluit met een citaat daaruit, een deel van het lied dat we straks gezongen hebben. Hanna zingt in de tempel: 'niemand ter wereld is van rang en stand gewis, want God alleen is heilig'. Dit is de samenvatting van alles wat ik net gezegd heb. Voorbij ons ego, voorbij onze eigen pogingen om onszelf in leven te houden, het leven te bewaren, onszelf de zegen te verwerven. Niemand ter wereld is van rang en stand gewis, want God alleen is heilig. 'Maar wie zijn onmacht kent, en tot de Heer zich wendt, is in Zijn hoede veilig.'
Amen.

(ds. Jan de Korte)